

BALANTIČEVA ŠOLA | *Bog te živi, Slovenija!*

Vsako leto, 25. junija, se hvaležno spominjamo osamosvojitve Slovenije!

V Balantičevi šoli smo v soboto, 5. julija, proslavili 34. rojstni dan Republike Slovenije. Praznično razpoloženje je vladalo v srcih vseh učencev, učiteljic in staršev. Že v prvih šolskih urah so učenci 4., 7. in 8. razreda v kuhinji Našega doma pod spretno roko učiteljice Ivane in Silvije Tekavec pekli »domači kruh«.

Pouk je potekal do 12. ure, nato smo se zbrali v pevski dvorani. Učenci višjih razredov, oblečeni v kuharje, so nam izrekli dobrodošlico z domačim kruhom in soljo, stara slovenska navada.

Veseli smo bili velike udeležbe družin naših šolarjev in njihovih starih staršev, spremljali so nas tudi učenči Tečaja ABC, in še posebno smo bili veseli obiska našega dušnega pastirja, č. g. Roberta Bresta, ki je z nami delil ta praznik.

Marija Zupanc Urbančič je pozdravila vse prisotne in napovedala prihod slovenske zastave, ki so jo ponosno nosile zastavonoše Laura Modic, Tatjana Oblak in Katja Modic. Zapeli smo slovensko himno in nato je ga. Silvija Tekavec Nicastro podala ganljive misli ob tem dnevu. (spodaj)

S svojo značilno prisrčnostjo so nam najmlajši otroci iz vrtca zapeli Zajček dolgoušek in Mi se imamo radi.

Že tisočletja je kruh božji dar in obenem simbol življenja. Stara, prav stara že slovanska navada je, da kot dobrodošlico ponudimo »kruh in sol«. Z leti so v Sloveniji za suha grla dodali še šilce -po domače bi rekli štamprele- žganja

ali slivovke. Še danes kruh velja ne le kot hrana, temveč kot živ simbol skupnostnega duha, trdoživosti in bogastva slovenskega naroda.

Tako so nas učenci 4., 7. in 8. razreda pozdravili »Dobrodošli!« na praznovanje rojstnega dne naše lepe Slovenije! Seveda, tokrat brez kozarčka, a z lastnimi rokami pečenim domačim kruhom.

Praznik Slovenije!

Ko pripravljamo domači praznik, nam iz kuhinje zadiši.

Mmmmm! Kakšne dobrote iz pečice prihajajo!

Najbolj okusen, najbolj slasten, najboljši kruh prihaja iz domače pečice.

Če pa kruh prihaja iz maminih rok, je gotovo naj, najboljši!

Do kruha imamo vedno spoštovanje in tako so tudi nastali številni pregovori in reki.

Še v teh časih poznamo pregovor: »Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga.«

Tako so z nami v pesmi in besedi učenci in učenke 7. in 8. razreda delili recitacijo »Mamin kruh«, pregovore o kruhu in pesem »Poljubi košček kruha.«

Otroštvo je polno malih vsakdanjih prigod, ko se dogajajo zabavne in nagajive stvari. Metka pozabi si umiti zobe, dedek nima las za česanje, nos pa v »Pripovedki o nosku« vedno odkrije laž. Na koncu pa pesem o domu, kjer nas imajo radi, tudi če smo malo nagajivi. Skratka, družina, poštenost in otroška zabava so tisto, kar nas osrečuje! Duhovito so nam učenci 5. in 6. razreda predstavili te prizorčke.

Dan državnosti je vlil v nas zdrav ponos, da smo potomci naroda, ki hoče še dolgo živeti v svobodi, spoštovanju in priznanju vrednot, ki so lasti dežele naših prednikov.

Ob koncu je voditeljica šole, ga. Irena Urbančič Poglajen čestitala učencem za čudovit nastop in seveda učiteljicam za izvirno zamisel in izvedbo programa. Družinam in vsem navzočim pa položila na srce, naj posredujemo bogastvo Božjega življenja v otroške duše ter ljubezen do slovenske kulture, jezika in pesmi.

Po proslavi nas je odbor staršev presenetil z bogato pogostitvijo, kjer smo okusili odlični golaž ter domače pecivo, delo naših mamic. Veseli, polni hvaležnosti in ponosa smo se vrnili vsak na svoj dom.

Vse najboljše, draga nam Slovenija!

Pozdrav Silvije Tekavec Nicastro
Drage učiteljice, otroci in družine!

Danes ponovno praznujemo Dan državnosti, to je proglašitev neodvisne, suverene Slovenije. Ker je neodvisna Slovenija zelo mlada država, mnogi od nas se tega velikega dogodka spominjamo, vemo, kako so naši starši in stari starši pričakovali, želeli, molili, da bi se domovina znebila tuje, jugoslovanske komunistične vlade, ekonomskega izkoriščanja in potišanja identitete in kulture ter preganjanja vere. Vemo, kako je bilo težko obdržati stike s sorodniki, obiskati rojstvo vas.

Kaj pa mladi rodovi, za katere je ta dan značek v koledarju, le obletnica nečesa, česar niso doživeli? Kako naj prisvojijo ta praznik, kako naj proslavljajo Slovenijo? Naša dolžnost, staršev in vzgojiteljev je, da jim podedujemo čut in pripadnost Sloveniji, vero in jezik, dragoceni zaklad slovenstva, ki je sestavni del vsakega od nas, ki nas bogati in nam daje ta smisel pripadnosti. Ohranimo slovenski jezik, slovensko pesem, slovenske navade, gojimo ljubezen do tega, kar nas označuje kot skupnost, da bomo lahko še mnoga leta proslavljali Slovenijo, ne zgolj kot spomin, ampak kot ponosni argentinski Slovenci.

PREŠERNOVA ŠOLA IN TEČAJ SLOVENŠČINA ZA VSE

Mesec junij je v Argentini poln dogodkov, med katerimi sta dva praznika. Najprej praznik spomina na žrtve komunističnega nasilja in potem praznik veselja ob osamosvojitvi naše domovine Slovenije.

V soboto, 28. junija, smo se zbrali na Pristavi in praznovali novo obletnico Slovenije. Najprej smo zapeli slovensko himno. Nato je ravnateljica šole Andrejka Papež Córdoba vse prisrčno pozdravila. Spomnila se je tudi na padle domobrance. Sledila je igra vprašanj o Sloveniji pod vodstvom učiteljice Roži Esih. Otroci so brali in odgovarjali: Kdo ve, kdo zna? Tudi odrasli so pomagali. Ponovili smo malo zemljepisa, zgodovine in slovstva. Potem so vsi otroci pod vodstvom učiteljice petja Marjanke Ayerbe Rant Ciccario, zapeli pesem Moja Slovenija. Za konec so študenti tečaja zaplesali in uprizorili pesem Jaz pa pojdem na Gorenjsko. Kakor je za vsak rojstni dan, je tudi tokrat bila torta. Vsi smo navdušeno zapeli Kolikor kapljic, Sloveniji v čast. Končno smo še zmolili in z veseljem zaključili dopoldne.

Naj Marija Pomagaj varuje ves slovenski narod!

MČK

DEJAVNOSTI V SLOMŠKOVEM DOMU OD MESECA APRILA DO JUNIJA

OBČNI ZBOR

V nedeljo, 27. aprila, se je v Slomškovem domu vršil vsakoletni občni zbor. Udeležilo se ga je veliko število članov, ki so pozorno poslušali poročila odbornikov o opravljenem delu v letu 2024. Ugotovili smo, da je bilo preteklo leto bogato in plodno, zato so člani odobrili delo odbora.

Sledil je tudi pogovor o številnih izzivih, s katerimi se sooča naša skupnost. Pri tem upamo, da nam bo uspelo še naprej uspešno ohranjati naš slovenski grič za bodoče rodove.

OČETOVSKI DAN V SLOMŠKOVŠI ŠOLI

14. junija smo v Slomškovi šoli praznovali očetovski dan!!

Naši učitelji, otroci in mamice so pripravili lepo, prisrčno srečanje z recitacijami, petjem in skupnimi igrami. Otroci so za svoje drage atije pripravili lepa darila, ki jim bodo v spomin na lepo preživet dan.

Sledilo je toplo kosilo – "cazuela de pollo" -, ki sta jo pripravila Mari in Francis, s katerim smo

malo ogreli hladen zimski dan in seveda družinje v veseli družbi.

DAN DRŽAVNOSTI

V soboto, 28. junija, smo v Slomškovem domu obeležili dan Državnosti in počastili Slovenijo ob 34. obletnici osamosvojitve.

Učitelji naše šole in starši so pripravili prijazno prireditev, otroci so veselo in korajžno sodelovali. Slovesnost so zaključili z dobrimi željami slavljenki Sloveniji in s tradicionalno argentinsko čokotorto.

VSE NAJBOLJŠE SLOVENIJA!

SPOMINSKA PROSLAVA

V nedeljo, 29. junija, se je vršila domobranska proslava v spomin na največjo slovensko tragedijo.

Dvorana Slomškovega doma je bila primerno pripravljena, z razstavo fotografij padlih sorodnikov članov.

Pri sveti maši, ki jo je daroval g. Toni Burja, smo molili za vse, ki so izgubili življenja in po Marijini priprošnji Boga prosili za blagoslov.

Učenci Slomškove šole so med mašo peli in brali prošnje, letošnji prvoobhajanci so pa molili rožni venec.

Sledila je slovesnost, med katero smo predvajali spominski film "Nekje je napaka", ki smo ga v ta namen pripravili v času epidemije koronavirusa.

Nato smo se s svečkami v rokah pomaknili pred spominsko ploščo na dvorišču, zmolili za duše padlih in njim v čast zapeli pesem Moja domovina.

G. Toni je tudi blagoslovil ploščo v spomin na 80. letnico begunstva, ki je bila umeščena v vseh slovenskih domovih.

Slomškov dom

SLOVENSKI DOM SAN MARTÍN | *Praznovanje, ki gre k srcu*

V nedeljo, 29. junija, smo v Slovenskem domu doživeli dan, prežet s pomenom, čustvi in toplino. Bil je čas srečanj, spominov in skupnega praznovanja, ki nam bo še dolgo ostal v srcih.

Dopoldne smo začeli s sveto mašo, ki jo je daroval gospod Robert Brest v spomin na vse slovenske žrtve vojne in revolucije. Pri maši so sodelovali Slovenski pevski zbor San Martín pod vodstvom prof. Arianne Žigart, mladina našega Doma in učenci Rožmanove šole, ki so s svojim prispevkom obogatili bogoslužje.

Po maši smo v prostorih doma obeležili Dan državnosti Republike Slovenije. Zape-li smo slovensko in argentinsko himno ter prisluhnili besedam predsednika doma, Marjana Boltežarja ml.

Slavje se je nadaljevalo v prenovljenem baru, kjer je gospod Brest blagoslovil dve spominski plošči. Prva obeležuje 80. obletnico slovenskega begunstva, druga pa nosi ime

Pr'Jožetu – v čast in spomin na našega dragega prijatelja in dolgoletnega člana Jožeta Skaleta. Ta čustveni trenutek je simbolno označil ponovno odprtje prostora, ki je vedno bil in bo še naprej kraj prijateljskih srečanj, praznovanj in sproščenega druženja.

Projekt obnove bara je bil uresničen s predanostjo in prijaznostjo Toneta Belca, Alejandra Leberja, Lojzeta Leskovca, Romine Piccolo in Kristjana Tašnerja. Iskrena hvala tudi vsem, ki ste nesebično prispevali svoj čas, trud in finančna sredstva, da smo lahko skupaj ustvarili nekaj lepega in trajnega.

Za zaključek dneva smo se zbrali ob skupnem družinskem kosilu, ki so ga pripravili številni člani in prijatelji našega Doma. V kuhinji sta bili na čelu Brigi Leber in Monika Verbic, z dragoceno pomočjo Sonje Petkovšek, Cecilije Močnik, Alejandra Leberja in Tonija Kastelica. Pri žaru sta za okusen obrok skrbela Marjan Avguštin in Kristjan Tašner. Pri pripravi dvorane je pomagal Janez Filipič,

prav tako pa smo hvaležni vsem, ki so ostali do konca in pomagali pospraviti ter počistiti kuhinjo in dvorano.

Vsaka roka je štela – iskrena hvala vsem, ki ste s svojim trudom, prisotnostjo ali spodbudo prispevali k lepoti tega dne.

Pred sladkim zaključkom smo se v tišini in spoštovanju poklonili spominu Jožeta Skaleta. Tople in ganljive besede so z nami delili Victor Leber, Mojca Oberžan ter dva od njegovih sinov – Luka in Seba. Tretji sin, Aleks, ki ne živi v Argentini, je bil v mislih tesno povezan z nami.

Za nami je bil dan, ki je v hladni zimski nedelji prinesel toplino – dan, ko so veselje, hvaležnost in spomini napolnili naš dom in naša srca.

Če želite podoživeti ta posebni dan, si lahko ogledate fotografije in videoposnetke na naših profilih na [Facebooku](#) in [Instagramu](#).

Regina Truden Leber

TURNIR NAMIZNEGA TENISA 2025

Zopet smo v Našem domu organizirali turnir “Copa Davis”, v parih (duplas). Vršil se je skozi več petkov zvečer, 16. in 23. maja ter finala, 6. junija.

V posameznih tekmah sta prišla do finale Toni Mokorel, ki je zasedel 1. mesto in Marjan Petkovšek, ki je osvojil 2. mesto. V parih (duplas) pa sta prejela pokal za 1. mesto Toni Mokorel in Ciril Loboda; 2. mesto pa Marjan Petkovšek in Ignacio Graciano.

Hvaležni smo vsem navdušenim igralcem, ki so se vpisali na turnir, tudi tistim, ki so prišli iz drugih slovenskih domov. Veseli smo takšnih športnih srečanj, ki nas prijateljsko povezujejo med seboj.

Nasvidenje na naslednjem turnirju!

MENDOZA

Spominska proslava

“Zadnja kaplja mojega srca, to je moja domovina.”

Zbrali smo se pred spominsko ploščo in zastavami, ki predstavljajo našo slovensko preteklost in sedanjost.

S poklonom cvetja in ob himni smo začeli z domobransko proslavo. Nato smo se spomnili vseh žrtev druge svetovne vojne na slovenskem. Pri slovesni peti maši smo prosili Boga za njihove duše, da jih sprejme v svoje kraljestvo.

Po sveti maši smo imeli proslavo. Pripovedovalec je takoj vse navzoče vključil v to temo, da smo bili s srcem v tistem času. Med pripovedovanje zgodovine so se vrstile pesmi. Za to priložnost je sodeloval Mendoški oktet. Spremljale so nas fotografije tistega časa s klavirsko melodijo “Rož, Podjuna, Zila”. Mladina nas je obogatila z zelo čustvenim poezijam za to priložnost.

...”kot jagnjeta v mesnico so bili peljani, za Boga, dom in rod so življenje dali, nedolžna kri vpije v nebo da se Oče nebeški usmilil nas bo.”

Zaključili smo s pesmijo “Oče, mati, bratje in sestre”, stoje in s solznami v očeh.

...“Zdrava bodi moja lepa domovina”... smo se iz dvorane razšli v tišini...

Tomaž Bajda

Dan državnosti

V nedeljo, 29. junija, nas je presenetil nežen bel plašč snega, bil je poseben okvir za praznovanje nove obletnice samostojnosti Slovenije.

Ob 10. smo se zbrali v dvorani, g. Janez Cukjati je daroval sveto mašo, pri kateri smo se zahvalili za 34. obletnico neodvisnosti naše ljubljene države.

Za zajtrk je mladina Folklorne skupine pripravila in prodajala raznovrstno pecivo, topla kavica in domače žganje sta navdušila vse navzoče za pomenek in klepet.

Opoldan je pričel kulturni program. Stopili so na oder učenci slovenske šole Sv. Cirila in Metoda ter skupno z navzočimi zapeli slovensko in argentinsko himno.

Otroci prve stopnje so predstavili Slovenijo in odkrivali različne besede, ki se skrivajo v njenem imenu: Srečna, Ljubljena, Osvobojena, Vesela, Edina, Neodvisna, Iskrena, Junaska, Aktivna. Nato so se jim pridružili učenci vrtca in so zaželeli vse najboljše Sloveniji.

Učenci druge in tretje stopnje so predstavili kratek prizor „Slovenija v srcu“. Prisotnim so pokazali stebre suverenosti: zastavo, himno in jezik, ter poudarili pomen domovine, kot vezi, ki presegajo meje, ki združuje vse Slovence ne glede na to, kje živijo. Predstavili so slovenske skupnosti v Italiji

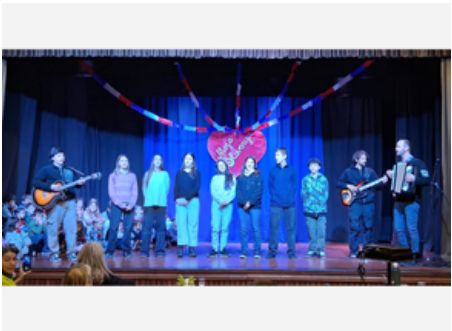

(Trst), Avstriji (Koroška) in na Madžarskem (Porabje). Njihovo življenje so nam ponazorili, kako v teh državah ohranjajo slovenske tradicije, ter izpostavili pomen jezika in praznovanja državnih praznikov. Seveda so bili predstavljeni Slovenci iz Mendoze, povedali so kakšno je njihovo življenje v slovenskem domu, da hodijo v slovensko šolo, sodelujejo pri prireditvah, plešejo folklore. Vsaka zgodba je bila prisrčen opomin, kako jezik, pesem in skupne kulturne vrednote ohranjajo plamen slovenskega čuta.

Nato so srednješolci predstavili video, ki so ga sami sestavili, v katerem so obudili zgodovinske trenutke, ki so potekali v Sloveniji pred osamosvojitvijo in dogodke slavlja v Sloveniji in Mendozi, z pomočjo pričevanj sorodnikov in znancev, ki so opisovali čutenja ob tako velikem dogodku. Nastop so končali s skupnim zaključkom, v katerem so izpostavili pomen spomina in slavlja osamosvojitve ne le kot zgodovinski in politični trenutek, ampak kot spomin potrjevanja slovenske identitete na tujih tleh.

Na programu ni manjkalo petja: ob spremljavi Ansambla bratov Nemanič so srednješolci zapeli pesem “Ne pozabi domovine”, nato se še pridružili otroci, ter vsi skupaj navdušeno zapeli “Moja Slovenija”.

V dvorani je zadišalo po golažu. Po blagoslovu jedi so postregli z okusno hrano,

primerno za zimsko vreme. Na dvorišču je še naprej snežilo. Kosilo, ki ga je pripravil Mendoški pevski zbor, je bilo sprejeto z aplavzom za kuharice.

Zadnja predstava programa je bil nastop folklorne skupine Mendoški nageljni. Najprej so zaplesali „Porabski ples“ nato pa „Koroški ples“. Šest parov mladih se je barvito vrtelo na odru, saj so za to priložnost prvič oblekli nove čudovite noše.

Takšna praznovanja se ne pripravijo iz dneva v dan. Za pripravo je potrebno veliko dela in truda, ti pripravljalni dnevi so del življenja naše skupnosti. To je mogoče, če vsi sodelujemo v prijateljskem vzdušju z veseljem in medsebojno pomočjo. Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali, da je to novo praznovanje lepo poteklo, tako na umetniškem kakor na kulinarinem področju.

Praznovanje slovenske državnosti nam je ponovno pokazalo ljubezen do Slovenije v Mendozi. Pomembno je, da se še naprej spominjamo naše zgodovine, da je vsak kulturni izraz most, ki nas ohranja na vezi z domovino naših prednikov.

Naj živi Slovenija!

Zofija Štumberger

IN MEMORIAM
| *Marjan Hribar* (1930-2025)

Najin ata, Marjan Hribar, se je rodil 14. aprila leta 1930 zakoncema Gregorju in Mariji Meše, v Ihanu pri Domžalah. Dve leti prej se je rodil brat Zdenko. Na vasi so imeli mirno in brezskrbno življenje. Ko se je začela druga svetovna vojna, so se razmere korenito spremenile bolj zaradi boljševistične revolucije kakor zaradi nacistične zasedbe. Ljudje so postali nezaupljivi med seboj, kajti nikoli niso vedeli, kdo je vohunil za partizane. Ker je bila vas pod nemško okupacijo, je bil uradni jezik samo nemščina. Zato so Nemci iskali ljudi, ki bi znali nemško. Vaščani so pokazali na deda Gregorja. Moral je sprejeti, čeprav nerad, službo nekakšnega zastopnika vasi. Vedel je, da lahko s tem veliko pomaga ali škoduje vaščanom. Ni imel dvomov, kaj naj naredi. Vedno je zagovarjal vaščane. Včasih so ga nemški orožniki spraševali, kje so banditi (partizani) in dasiravno je vedel, da so se že pojavili v našem okolju, jim je odgovarjal, da pri njih ni banditov. Nemci so tudi izvedli popisovanje vseh ljudi, da bi odkrili, ali je kdo framazon ali judovskega pokolenja. To so bili celi »zvezki« za vsako osebo, ki je med drugim morala napisati svoj rodovnik. Ker ljudje niso znali dovolj nemščine, so prosili deda in babico, da sta jim izpolnjevala te vprašalnike, kakor so pač oni povedali. Vsej družini je ostal v nepozabnem krutem spominu večer 15. maja 1943, ob pol ene ponoči, ko so partizani vdrli v hišo in odpeljali deda Gregorja, in ga še isti dan zverinsko umorili. Ko so vsi spali, so začeli butati po vratih. Z železnimi drogovi so vrgli s tečajev vrata v vežo. Vrat v spalnico niso mogli sneti. Rekli so: »Če ne boste odprli, vržemo bombo v spalnico.« To je zadostovalo, da je verjetno babica odprla vrata. Poklicali so deda, naj pride ven, da bo dal nekaj informacij. Ded je bil ravno prehlajen, pa si je vseeno nataknil copate in šel iz spalnice. Potem so ga odvedli. Babica je šla navsezgodaj na nemško orožniško postajo povedat, kaj se je zgodilo, toda orožniki niso nič razčistili. Morda so celo menili, da je bil ded tudi partizan. Naslednji dan so na oknu našli majhen list s kratkim sporočilom z dedovo pisavo in njegovimi očali: »Govori resnico!« Vsaka sled za njim je izginila. Babica je v svoji naivnosti spraševala sosede, ali kaj vedo, kje naj bi bil mož, pa so ji odgovorili, da so ga peljali na Dolenjsko, kjer ga potrebujejo. To je bila sama laž. To smo izvedeli šele petdeset let po vojni. Družinsko življenje in vojna sta nadaljevala, a brez očeta.

Ko so jih 7. maja 1945 domobranci opozorili, da jih čaka smrt, se je babica z veliko bolečino takoj odločila, da se z drugimi Ihanci umaknejo v neznano. Nekaj najnujnejšega so naložili na majhen voziček in se odpravili na pot, ki jih je vodila skozi Vetrinj, Peggetz in Špital v daljno Argentino. V bornih taboriščih, kjer so trpeli hudo lakoto, so se vrstile vsakodnevne maše, molitev rožnega venca in litanije, igre, akademije, nastopi pevskih zborov, obiskovanje srednje šole pod vodstvom ravnatelja Bajuka in učenje violine pod vodstvom dr. Angela Kalina. Ker je ata že več mesecev pred odhodom iz

Avstrije vedel, da bo šel v Argentino, kjer se govori kastiljščina, je hodil na tečaj tega jezika in se ga že nekaj naučil. Prednost je imel v tem, da je latinščino, podobno kastiljščini, že kar dobro obvladal, ker je bil predmet v Škofovih Zavodih, kjer se je šolal eno let pred vojno. V Argentino je z družino in drugimi begunci prispel z ladjo Gral. Hollbrook 5. februarja 1949. Star je bil 18 let.

Ker je v taboriščih v Avstriji primanjkovalo vsega, je težko verjel, da je bilo v Argentini vsega v izobilju, brez nakaznic. Najprej si je kupil čevlje, ker je prišel v Argentino v izposojenih čevljih. Tudi srajco je nujno potreboval. Denar za nakup je iztržil s prodajo ameriških cigaret, ki jih je prejel na ladji, po en zavitek za vsak dan pomivanja posode po obedih.

Z bratom sta šla v predmestje Caseros na stavbišče v zasilne lesene barake, babica pa je dobila službo za hišno pomočnico. Po nekaj mesecih jih je dr. Kalin povabil na preprosto stanovanje v predmestju Bella Vista. Oba brata in mama so se preselili tja. Bili so najemnikovi podnajemniki. Čeprav je Bella Vista malo oddaljena od glavnega mesta in stanovanje preprosto, so bili zadovoljni. Babica ni mogla preboleti močeve smrti in se je vrnila v Slovenijo, kjer je bila od oblasti ponižana in zapuščena ...

Atova prva služba je bila kot zidarski pomočnik. Kmalu so ga »povzdignili« v uradnika na stavbišču, kjer je imel zelo malo dela, zato se je učil med delom angleščino. Po tem delu je bil v tekstilni tovarni kot vezalec niti, nato v nemškem podjetju kot tajnik. Po enem letu je poiskal drugo službo z malo boljšim zaslužkom in malo bliže dóma v Bodegas El Globo na Paternalu. Kot centralni uradnik je nadziral stroške v vseh devetih objektih, raztresenih po vsej Argentini.

Kasneje je šel za tri leta delat v Fábrica Naval de Explosivos Azul kot električar. Tedaj je imel samo nekaj osnovnih pojmov o elektriki in električnih napeljavah, pa se je te obrti kar hitro priučil.

Septembra 1961 so brat Zdenko, France Rant, druga dva družabnika in ata ustanovili podjetje Técnica Elemec, ki se ukvarja z elektromehaniko in še danes uspešno deluje. Podjetje se je razvijalo in raslo in zaslužiło sloves po celi Argentini in sosednjih državah. V več kot 63 letih delovanja, je v podjetju dobilo zaposlitev veliko slovenskih rojakov. S pridnim delom so družabniki pripomogli rasti dežele, ki jih je sprejela, jih posvojila in oni, njo. Za vse to delo je lansko leto (2024) Slovensko-argentinska gospodarska zbornica njemu (edinemu še živemu družabniku slovenskega porekla) in podjetju podelila priznanje, ki ga je prejela mlajša generacija družabnikov.

V mladosti je ata spoznal Ljudmilo Smole, se z njo poročil in si ustvarila družino. Kot je znano, je ob vsakem velikem možu velika žena in to je bila najina mama. Ljubeča, skrbna, prisotna. Vedno je ata podpirala v svojih načrtih bodisi na službenem področju bodisi v skupnosti. Ata ji je pa tudi vedno stal ob strani, še posebno v njeni dolgi zadnji bolezni. S trdim delom sta si

mama in ata izboljšala razmere in nudila Gregorju in meni možnosti za lepo življenje in naju na vseh področjih vzgajala.

Kulturno se je ata udeleževal pri zboru Gallus in igranju na violino pri spevoigrah in operetah.

Na prošnjo voditeljice Slomškove šole, gospe Lenče Zupan Malovrh, je od leta 1971 do leta 1981 (11 let) poučeval v tej šoli. Pripravil je priročnik za slovensko slovnico za šesti, sedmi in osmi razred, ki jih je poučeval. Čez nekaj let je bil povabljen za poučevanje na Srednješolskem tečaju ravnatelja Marka Bajuka. Začel je v prvem letniku, končal pa v četrtem in petem. Poleg popravljanja domačih in šolskih nalog je pripravil skripta za slovensko slovnico za vseh pet letnikov. Doba poučevanja je obsegala 9 let, od leta 1986 do leta 1994, ko je odstopil, ker se mu je zdelo, da je že nekoliko prestar za takratno mladino. Od takrat naprej pa je sodeloval s skupnostjo pri popravljanju, lektoriranju in prevajanju člankov za slovenke časopise, brošure in kulturne organizacije, almanaha petošolcev ipd. Leta 2007 mu je Slomškov dom podelil odlikovanje v zahvalo in priznanje za delo in trud. Na 62. Slovenskem dnevu na Pristavi (2017), mu je pa Zedinjena Slovenija podelila priznanje za delo, ki je pripomoglo k obstoju in rasti naše emigracije.

Z zanimanjem je sledil vsemu, kar se je dogajalo v Sloveniji in ljubemu Ihanu. Nosil ju je v srcu, čeprav so mu na tej zemlji hitro in nasilno vzeli očeta, počasi in po tihem pa mamó ... Na prošnjo družine je pred leti ata napisal podrobno zgodbo svojega življenja in jo dopolnil s slikami. Gradivo je grafična oblikovalka uredila. Vsak član družine ima posvečen izvod te knjige za spomin.

Ob atovi smrti se vsa družina zahvaljuje vsem prijateljem in znancem, ki ste ga kropili, gospodu Franciju Cukjatiju za pogrebno mašo. Presenetilo nas je število njegovih nekdanjih učencev in dijakov, razpršenih po vsem svetu, ki nam je izrazilo sožalje. Marsikomu slovnica, ki jo je ata poučeval, ni bila pri srcu. Njega so pa v srcu ohranili s hvaležnim spominom. Eden izmed njih mi je en dan pred njegovo smrtjo, ko še ni bilo videti, da se bliža konec, napisal:

»Povem ti ... ena od ne mnogih izkušenj do sedaj v življenju, ki je na višku vseh možnih dobrih stvari ... je srečanje (...) s tvojim atom.

Niti enkrat nič navzkriž, sporazumevanje in srčen odnos, ki mu zame ni para. In kolikokrat je bil še posebno iskren, bi rekel, da celo ljubezniv do mene. Ni besed. Ampak res ne. Je živ spomin na take dogodke, katerih človek bi ne želel opustiti nikdar. Poleg vsega, kar sem čutil sorodnega ... njegova eleganca in dostojanstvo ... Zdelo se mi je, da mu je vse to prirojeno in naravno. Distinción natural con la sola presencia. Stanovitén, ni imel preveč besed, a tudi ne premalo. Vsakič, ko se je oglasil je brez nikakršnega zadržka povedal svoje, spoštljivo, a trdno. In ó čemer ni vedel, kaj dodati ... se ni pretvarjal, je bil tiho (...) Kaj vem ... Edinstveno dogajanje ob edinstvenem človeku. (...) Ampak verjemi mi, da je brez dvoma ena od zelo

redkih oseb, ki jo občudujem. Ne nanašam se na nikakršno perfektnost ... se pa nanašam na zvestobo do lastne osebnosti, karakternosti.«

V naslednjih dneh, po atovi smrti, pa dodal: »Dostojanstven v polnem smislu besede (...) Vesten, natančen in pripravljen do najmanjših detajlov. Skrben za vse, kar je učil. Kot učitelj je bil zahteven, a vedno v merah vrednotenja dobrih namenov. Zbrana umirjenost. Nikdar žal geste, samo globoko prepričanje ljubezni do slovenskega jezika (...) Nikdar utrujen, vedno pripravljen. Jasen v podajanju snovi. Potrpežljiv. Oseba, ki podvigne kvaliteto na nivoje napredka in dinamičnosti. Kot bi rekel: tu sem in skrbim za smiselno in dobro (...) Po navadi ga je spremljal polnasmeh. Ko se je pa nasmejal, je iz njega privrelo skoraj nedotaknjeno mladostno navdušenje. Bil je mojster v kratkih povzetih stavkih, ki so mnogo povedali. Čudovito je znal ustvariti okoli sebe tišino. Red je ustvaril samo z lastno prisotnostjo v razredu. Ljubil je to, kar je delal. Imel sem pa občutek, da je vedno nekaj v njem, kar je zasebno v tišini. Kljub tej »tišini«; sem bil priča najglobljemu izrazu človeške bolečine, ko se je pred razredom razjokal, ko je pripovedoval o dogodkih iz svojega otroštva v mesecu juniju. Zatrdim ... nisem niti v sanjah mislil, da bo tako odkrit v lastnem čustvovanju in v kazanju le-teh čustev. Jaz sem stal kot okovan. Tišina je trajala celo večnost. Meni so tudi tekle solze. Hvaležen sem mu za te solze, njegove, moje in od drugih dijakov ... In potem, po tej omenjeni tišini, je nadaljeval pripoved, kot če bi bilo njegovo čustvovanje najbolj naraven način kot dokaz za resnično povedano zgodbo.

Gledati skozi toliko let uravnovešeno obnašanje človeka ... to sem doživel samo ob njegovi osebi (...) Poleg mojih staršev je bil eden od zelo, zelo redkih, ki je zame osebnost, v kateri se rad zrcalim.« Hvala za lepe besede!

Spomini na družinsko življenje in sledi, ki sta jih mama in ata pustila v nas, svojih otrocih, snahi in vnukih, bomo pa obdržali kot zasebni dragoceni zaklad.

Mami in ati, hvala za vse! Oba sta s tega sveta odšla na prvo soboto, na Marijin dan. Naj vaju Ona spremlja! Radujta se v neskončnem objemu nebeškega Očeta!

Lucijana in Gregor

OB 60-LETNICI SMRTI MSGR. JANEZA HLADNIKA: *maši v Pompeju in Slovenski vasi*

20. junija 2025 smo obeležili 60 let od smrti msgr. Janeza Hladnika (1902-1965), izjemnega duhovnika in voditelja slovenske skupnosti v Argentini. Leta 1936 je prišel v Argentino in vse odtlej predano skrbel za tamkajšnje Slovence - maševal, krščeval, pomagal pri iskanju zaposlitve in stanovanja ter jih povezoval z romanji in kulturnimi dogodki. Po drugi svetovni vojni je v osebnem pogovoru s tedanjim predsednikom Argentine, Perónom, dosegel dovoljenje za prihod slovenskih beguncev, ki so bili raztreseni po taboriščih

v Italiji in Avstriji in jim je grozila prisilna vrnitev v domovino.

Zgradil je cerkev sv. Jožefa Pompejskega, osnoval župnijsko šolo ter pripeljal redovnice Kristusa Kralja. Bil je tudi pobudnik Slovenske vasi, ki še danes živi kot simbol njegove vizije. Umrł je pri komaj 63 letih, njegov pogreb pa je bil eden največičastnejših v Lanúsu. Danes počiva v cerkvi, ki jo je sam ustvaril.

Ob tem pomembni obletnici sta bili darovani dve sveti maši. V petek, 20. junija, je bila slavnostna sveta maša v cerkvi sv. Jožefa

Pompejskega, kjer počivajo Hladnikovi posmrtni ostanki. Somaševanje so vodili msgr. Rubén Frassia, msgr. Andrej Stanovnik, p. Robert Brest in p. Toni Burja. Ob koncu maše je slovenska skupnost obiskala njegov grob, ga okrasila s slovenskim šopkom in ob njem zapela pesem Marija skoz' življenje kot ganljivo znamenje spoštovanja in hvaležnosti.

V nedeljo, 22. junija, je sledila sveta maša v slovenščini v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi.

Kristina Grbec

OkrOgle OBLETNICE | *Narte Velikonja (1891 - 1945)*

Pred 80 leti, meseca junija 1945 je v Ljubljani “osvobodilna” komunistična oblast obsodila na smrt in velela usmrtiti pisatelja, kritika, urednika, neutrudnega kulturnega in socialnega delavca, zavednega katoličana in odločnega protikomunista Narteja Velikonjo. Komunisti so zaplenili Velikonjevo imetje, njega pa izbrisali iz slovenskega občestva in spomina. Njegove knjige so bile prepovedane in izločene iz knjižnic. Njegov spomin se je ohranil samo med izseljenci, predvsem v Argentini, kjer sta pisatelj dr. Tine Debeljak in Jože Velikonja (Nartejev sin) izdala dve knjigi Nartejeve izbrane proze: Ljudje in Zanke.

Življenje Narteja Velikonje

Narte se je rodil 8. junija 1891 v vasi Dol pri Otlici v Vipavski dolini. Njegovo pravo ime je bilo Leonard. Po ljudski šoli v domači vasi je študiral v Gorici in tam maturiral na gimnaziji. Zgodaj se je vključil v goriško literarno življenje skupaj z Andrejem Budalom, Jožo Lavrenčičem, Igom Grudnom in Francetom Bevkom, sodeloval pri Zvončku, Vrtcu, Domačem prijatelju in Zori.

Po dokončani gimnaziji je odšel na dunajsko univerzo, kjer je končal pravno fakulteto. V času dunajskega bivanja se je udeleževal v katoliškem akademskem društvu “Danica”, bil urednik revije Zora-Luč in v deklaracijskem letu mnogo občeval z dr. Krekom in dr. Korošcem. Obenem je opravljal vojaško službo (cenzor) in prav v času razpada Avstrije leta 1918 je končal pravne študije in takoj stopil v službo v novem ministrstvu v Beogradu, kjer je bil nekaj časa tajnik dr. Korošca. Nato je pristopil k banovinski upravi v Ljubljani, kjer je vršil posle po vseh oddelkih, razen finančnih.

Leta 1920 se je poročil z Ivanko Jeglič, nečakinjo tedanjega ljubljanskega škofa dr. Jegliča. Imela sta 13 otrok.

Pri delu je bil znan po vestnosti in odgovornosti. Bil je med začetniki turističnih akcij na Bledu in Pokljuki. Vsakozi je bil zelo delaven v katoliških in kulturnih organizacijah. Bil je tajnik Prosvetne zveze in predsednik Ljudskega odra, njegov režiser in igralec. Vodil je razne dijaške literarne krožke. Obnavljal je ljudske knjižnice ter delal v raznih dobrodelnih društvih. Bil je pobudnik in predsednik škofijskega društva Družina in delal pri Vincencijevi konferenci. Poleg poklicnega in kulturnega dela je veliko pisal. Sodeloval je v mnogih katoliških glasilih (Goriški list, Domoljub, Družina, Mentor, Naš čolnič, Njiva, Novi čas, Slovenski čebelar, Vigred). Ustanovil je reviji Ilustracija in Klasje.

Leta 1933 ga je zadela kap in je ostal delno hrom (desna roka in noga). Znova se je naučil govoriti, pisati pa je moral z levico ali s pisalnim strojem. Po bolezni se je znova zaposlil na banovini kot upravni uradnik v raznih oddelkih.

Med drugo svetovno vojno je sodeloval z generalom Rupnikom. Ko je ta ustanovil za begunce, ki so pred partizani bežali iz vseh krajev Slovenije, dobrodelno organizacijo Zimska pomoč je imenoval Velikonjo za predsednika. Tu je bolehn, hromi, na pol gluhi Narte razvil čudovito energijo in plodno delo: na tisoče družin je spravil pod streho, jih oblekel in nasitil. Med ožjimi sodelavci v Zimski pomoči je bil tudi pisatelj Zorko Simčič. V knjigi Dohojene stopinje je Simčič tako opisal delo pri Velikonji: “Nekega dne je prišel k nam Stanko Kociper, tudi on be-

gunec s Štajerske in mi rekel da bi lahko zaposlili tri literate, štajerske begunce kot nekakšne osebne tajnike: eden bi bil pri Rupniku, drugi pri šefu resorja Socialne pomoči Narteju Velikonji in tretji... ne vem več, kje. Vprašal me je, ali bi bil za kakšno tako mesto. On, da bi rad šel k Rupniku. Seveda sem se odločil za pisatelja... Velikonji sem se šel predstaviti, pisarne socialne pomoči, kjer je bil šef resorja, so bile na Tomšičevi ulici. Pozneje se je pisarna reorganizirala v Zimsko pomoč, bržkone po nemški zasedbi Ljubljanske pokrajine. Šlo je za zbiranje fondov, deljenje oblek in podpor sprva predvsem štajerskim beguncem. Eden izmed finančnih virov za delovanje organizacij so bili tudi posebni natisi kakšnega dela našega klasika, prave bibliografske izdaje, izšel je tudi znameniti Zbornik Zimske pomoči. Urad se je kmalu preselil na Gosposvetsko cesto in tam sem kot nekakšen osebni tajnik ostal vse do leta 1944, do Velikonjeve upokojitve.”

Med vojno je Narte ostro nastopil proti atentatom, ki jih je vodstvo Osvobodilne fronte izvajalo nad katoliškimi ideologi in politiki. Svoje radijske protikomunistične govore je zbral v brošuri Malikovanje zločina, v kateri je zablestel kot duhoviti polemičar. Ta brošura predstavlja najboljši protikomunistični literarni izdelek tistega časa.

Ob koncu druge svetovne vojne se ni hotel umakniti iz Slovenije. “Jaz bom čakal. Kar bo, bo. Večina otrok bo šla z vami, jaz z ženo in najmlajšimi bom čakal usode. Kam čem hrom?”, je dejal sodelavcu in prijatelju dr. Tinetu Debeljaku.

Nekaj dni po praznovanju 25-letnice poroke z ženo, so Narteja aretirali. 24. junija 1945 so komunisti uprizorili prvi slovenski “moskovski proces” po vojni, sodno komedijo. Ustvarili so “sodišče zoper slovensko čast” in postavili Velikonjo kot prvega predenj. Glavni tožitelj je bil dr. Štante, bivši Velikonjev sotrudnik Doma in sveta. Sodbo so oddajali preko radija. Velikonja se je branil junaško in odločno. Ko je sodnik prebral njegovo smrtno obsodbo je vzkliknil samo: “Živel Kristus Kralj!”.

25. junija 1945 so Velikonjo ustrelili na Strelišču (Dolenjska cesta 11) v Ljubljani. Ko so pozneje Strelišče preurejali, so tamkajšne grobove prekopali, vendar ni znano, kaj so naredili s posmrtnimi ostanki ubitih. Ker je po II. svetovni vojni komunistična oblast ukazala na Žalah izkopati celo posmrtno ostanke svojih nekdanih političnih nasprotnikov (med njimi dr. Lambertha Ehrlicha in dr. Marka Natlačena) in jih dala odvreči neznano kje, je očitno, da tudi ostanki Narteja Velikonje niso bili deležni nikakršne pietete. Ženi niso pustili pred usmrtitvijo do njega, zanimali so mu tudi obisk duhovnika, vdovi niso dali nobenega dokumenta o Velikonjevi obsodbi, niso je obvestili, kje so ga ustrelili, niti kam so ga zakopali.

Leta 2015 je Vrhovno sodišče Republike Slovenije Narteja Velikonjo oprostilo vseh obtožb, ker dejanja, zaradi katerih je bil obsojen in umorjen, po zakonu niso bila kazniva dejanja. Vrhovno sodišče je odločilo, da je šlo za tipično obračunavanje s t.i. razrednim sovražnikom. Sodišče je še ugotovilo, da je bil Velikonja obsojen brez navedbe konkretnih dejanj, očitki Velikonji niso ne krajevno ne časovno konkretizirani, prav tako niso konkretizirane navedbe, ki bi dokazovale, da je širil pisno propagando.

Narte Velikonja kot pisatelj

Narte Velikonja je s pisanjem začel že v visokošolskih letih. Bil je duša in urednik visokošolskega glasila Zora, kjer pa je objavljaj več pesmi kot proze. Prozo je pošiljal za objavo v Dom in svet, kjer se je po Cankarjevem romanticizmu začel pojavljati realizem in psihološki realizem, katerega predstavnik je postal prav Narte Velikonja. Tam je pisal sveže psihološke črtice o otrokih in mladostnikih, ki so pozneje izšle v skupni zbirki Otroci pri Jugoslovanski knjigarni. Objavil je tudi novelo Na morju.

To so bili časi prve svetovne vojne, ki je zajela Velikonjo na Dunaju. Ni šel sicer na fronto, temveč je bil pri cenzornem uradu, obenem pa agilno delal z dr. Krekom in dr. Korošcem. V njegovem stanovanju je bilo središče shajanja akademikov s slovenskimi voditelji. Med prvo svetovno vojno je pisal ne samo za Dom in svet, temveč tudi v Ilustrirani glasnik.

Po ustanovitvi Jugoslavije je Velikonja nadaljeval svoje kulturno organizacijsko delo kot urednik Zore, v kateri je objavil tudi prva dela dr. Tineta Debeljaka in drugih slovenskih pisateljev. Tako je postal mentor nove povojne dominsvetovske generacije.

Po vojni nje Velikonja bil odličen upravni uradnik, jurist, ki je služboval deloma pri Korošču v ministrstvu, deloma v Ljubljani na banski upravi kot referent prosveta, vodja tujsko prometnega oddelka, ter imel naslov banovinskega svetnika. Organizacijsko se je predvsem udeleževal kot vodja amaterskega gledališča Ljudski oder, kot urednik raznih revij (Ilustracija), pri vsem tem pa je našel čas, da je pisal svoja pripovedna dela zlasti za Dom in svet, za goriško in ljubljansko Mladiko in za goriško in celjsko Mohorjevo družbo.

Velikonjeva največja povest Višarska polena je izšla pri Mohorjevi družbi. Je zgodba o zločinu in kazni hlapca, ki ubije gospodarja, da se poroči z njegovo vdovo. Ta dvojni greh ga teži, da se po romanju na Višarje pred sodiščem izpove in pade mrtev. Ta povest je tedaj, ko je izšla, veljala za odkritje in bila označena za najboljšo literarno stvaritev Mohorjeve družbe. Velikonja je pozneje povest priredil za odrsko uprizoritev.

Velikonja je napisal tudi obširno povest Besede.

Kot dramatik je Velikonja napisal tudi enodejanko Sužnji in ljudsko igro Župan.

Po bolezni, ki ga je ohromila na pol telesa in ga pripeljala na rob smrti, je v Velikonji ostala posledica, ki je bila vidna tudi v pisateljstvu: njegova izredna jasnost je izginila. Vsekakor je izdal dve zbirki črtic: Pod drobnogledom in Zbiralna leča, zbiral pa je tudi anekdote in jih objavil v dveh zbirkah: 3 x 88 anekdot in 888/3 anekdot. V eni je tudi napisal anekdoto “Kako zbiram anekdote”:

Ko slišim kje anekdoto, jo kratko napišem. Prepričan sem, da jo bom lahko drugi dan kar primerno obtesal, a večkrat mi zaleži zapisek nekaj dni in potem gledam in strmim v čačke, ki sem jih hitro napravil. Ne vem več, kaj pomenijo, zato naj ne bodo hudi tisti, katerih anekdot ni v zbirki.

Ko bi vedeli, s kakšno muko ogledujem zapiske, bi se ne jezili; kvečjemu bi mi jih pomagali razvozljati.

Narte Velikonja kot katoličan in protikomunistični borec

Kot dijak je Narte Velikonja zrasel iz katoliškega gibanja na Goriškem ter je bil kot akademik vseskozi odličen katoličan tudi na Dunaju. Kmalu se je oženil in sicer z nečakinjo nadškofa dr. Jegliča. Z njo je imel 13 otrok, izmed katerih so trije zelo zgodaj umrli.

Bil je vzoren član Akademskega starešinstva. Nad vse znano je bilo njegovo prizadevanje za podpiranje revežev. Sodeloval je pri Vincencijevi konferenci. Bil je idejni zasnovitelj škofijskega društva Družina ter ji je bil predsednik. Bil je

apostol krčanske dobrotelnosti, zelo radikalen, toda v nasprotju s komunizmom. Prav to mu je prineslo zadnjo slavo in smrt. Ko je general Rupnik ustanovil za begunce, ki so pred komunisti bežali iz zasedene Dolenjske, ali s Štajerskega in Gorenjskega svojo dobrodelno organizacijo, je poklical tedaj banskega svetnika Velikonjo za predsednika uradne Zimske pomoči. Velikonja je zasnoval in izpeljal knjižno tombolo Zimske pomoči, ki je izdala obširni Zbornik, Slapšakove otroške črtice, Balantičev Prvi venec, njegove lastne Anekdote ter je z dohodki te tombole podprl predvsem književnike.

Kako je Velikonja pojmoval to dobrodelnost v okviru Zimske pomoči, je razvidno iz zapiska, ki so ga našli šele na dan njegove smrti. Na zapisku, napisanem z okorno levo roko se bere: “Jaz sem se Mu (Bogu) postavil v službo za dobre, vredne in potrebne ljudi... Zahvaljen bodi Bog za to veliko milost, da mi je dal spoznanje; prosim ga samo, naj mi da še moč, da bom mogel povsod in uspešno to spoznanje povedati, potem pa naj On odloči čas, koliko časa želi, da to širim. Naj ne zgorim na grmadi kot Njegov nasprotnik; nimam pa nič proti, če zgorim na grmadi v Njegovi službi. Toda tega nisem vreden; tega - se bojim - da ne bom vreden; zato si s tem ne belim glave.”

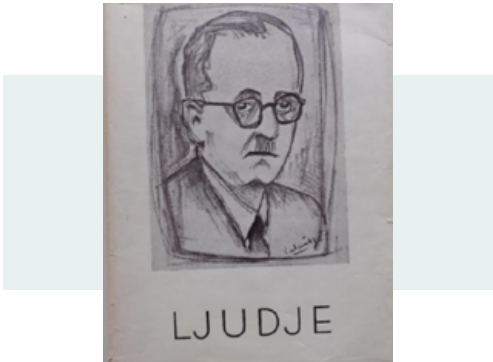
Dr. Tine Debeljak je napisal za Zbornik Svobodne Slovenije: “Vsak večer zadnje leto sva bila skupaj in poznam to njegovo delo pri Zimski pomoči in njegovo fanatično krščansko dobrodelnost, s katero bi se mogla primerjati samo še dobrodelnost svetega Vincencija ali Ozanama. Velikonja je slovenski Ozanam. In to je za oznako človeka več kot dovolj: živel je iz Boga za Narod, za družino in za ljubezen do bližnjega.

Zato je povsem razumljivo, da je bil Velikonja odločen protikomunist. Vsa njegova dobrodelna akcija je bila naperjena proti komunizmu že zato, ker je zmanjševala zlo, ki so ga komunisti namerno prizadevali ljudstvu, da bi ga na ta način spravili v hribe. Kajti v načelu komunizma je: pripraviti položaj do takega obupa, da človek nima drugega izhoda, kakor predati se ves in za vse v komunizmu, ki razpolaga z njim, navdihujoč ga z utopijo zemskega raja. In ta obup je blažil prav Velikonja z milijoni in milijoni, ki jih je samo on znal poiskati tam, kjer so bili. Očitno so mu komunisti, da je podpiral samo nekomuniste. Deloma je to res, v toliko, da nameroma ni podpiral prosilcev, od katerih je vedel, da prejemajo pomoč od komunistov.

Na noben način ni hotel biti soudeležen pri podpiranju zločina. In zločin je že komunizem kot sistem. Zato je proti njemu nastopal javno v radiu, v listih, in je svoje govore zbral v brošuri Malikovanje zločina.”

Prepišem samo nekaj odlomkov iz brošure Malikovanje zločina:

- Nadaljuje na 5. stran

OkrOgle OBLETNICE | *Narte Velikonja (1891 - 1945)*

- Iz 4. stran

• Tako se je začelo: Obdali so gibanje z nekim narodnim žigom, podpirala pa jih je Badoljeva soldateska s svojo neumnostjo, s svojo legendarno hrabrostjo, s svojim machi-avelizmom, s svojo dvoličnostjo. Postavili so si zlato tele, zdaj je bilo treba to malikovanje še razširiti. Treba je bilo one v hribih razglasiti za narodne mučenike, o teh, ki so bili proti umorom in ropom, pa razglasiti, da so proti žrtvam. Žrtve morajo biti! Seveda žrtve, kjer je malik. Kjer je malik, morajo biti nepotrebne slovenske žrtve. Izraelci so darovali živali, pogani ljudi, pa ne bi morilska družba, ki ne le, da ne časti, temveč ki ne prizna Boga, zahtevala človeških žrtev?

• Slovesno izjavljam: take svobode (ko-

munistične) ne maram. Z zločinom nimam nič skupnega in te svobode ne maram, kajti zločina ne maram. Jaz še enkrat odločno in nedvomno povem: Svobode, kjer bi mi zločinci krojili pojme o raznih moralnih in etičnih načelih, ne maram! Zame bi bilo najhujše, če bi moral na svoje oči gledati, da so na oblasti tisti, ki so priklicali na naš narod takšno nesrečo, da je ne bodo mogla popraviti tri pokolenja. Take svobode ne maram dočakati! Zaradi tega si sami obrazložite, odkod meni ta fanatičnost. Ne maram doživeti tega komunističnega raja.

• Zločinci so Finžgarjev stavek: Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci! - spremenili v sramotno geslo: "Bogu neizprosni sovražniki, v domovini morilci, roparji in požigalci, ko-

munističnih kriminalnih zločincev pa hlapci!.

• Zato postavimo vsako stvar na pravo mesto, pravim, postavimo zločin med zločine in zločinca med zločince. Zaradi zločinov komunizma so nastale vojne grozote.

• S temi zločinci nimam nič skupnega. Med menoj in njimi je samo - smrt.

Pripravil: Jože Jan

Viri: Svobodna Slovenija, Zbornik Svobodne Slovenija, Wikipedia, Nova Slovenska zaveza, Slovenska biografija, Ognjišče, Sazu, RTV Slovenija, France Pibernik/Zorko Simčič - Dohojene Stopinje, Narte Velikonja-Malikovanje zločina, 3x88 anekdot

V SVOBODNI SLOVENIJI *pred 30 leti*

POZIV DRŽAVNEMU ZBORU IN PRISTOJNIM OBLASTEM DRŽAVE SLOVENIJE

številka XVI - 11. 05. 1995

Petdeset let po koncu komunistične revolucije podpisani Slovenci zahtevamo, da Državni zbor in pristojne oblasti države Slovenije izpolnijo svojo dolžnost.

V času, ko mineva:

- 50 let po vzpostavitvi komunistične totalitarne oblasti nad slovenskim narodom, usodo in premoženjem slovenskih ljudi;
- 50 let po koncu druge svetovne vojne, ki se je nadaljevala kot hladna vojna med demokracijo in komunizmom;
- 5 let po političnem preobratu in pričetku demokratičnih sprememb v Sloveniji;
- 4. leto veljavnosti ustave države Slovenije, ki pomeni prelom s preteklostjo; žal pa so iz le-te ostale številne nepopravljene krivice in premnoge žrtve brez povrnjene časti, to pa podaljšuje razdor in onemogoča spravo med Slovenci;

zahtevamo:

- da Državni zbor in pristojne oblasti države Slovenije izpolnijo dolžnost, ki jim jo nalagajo črka in duh slovenske ustave ter določila mednarodnega prava v skladu z Listino Združenih narodov, Deklaracijo Evropskega sveta in Helsinškimi listinami, tako da:
- izrecno obsodijo komunistično partijo, ker je med vojno in okupacijo zlorabila slovensko željo po svobodi in narodnoosvobodilni boj v svoje revolucionarne namene;
- obsodijo zločine, ki so jih izvajali nosilci revolucije nad slovenskim narodom pod pretvezo osvobodilnega boja, hoteč uničiti svoje idejne in politične nasprotnike;
- priznajo, da je bil slovenski odpor proti komunizmu med drugo svetovno vojno samoobrambno in domoljubno dejanje;
- razglasijo poboj domobrancev in vseh drugih nasprotnikov komunističnega totalitarizma za zločin proti človeštvu;
- obžalujejo nasilje komunistične države in teptanje temeljnih človekovih pravic po končani vojni;
- sprejmejo ukrepe, da bo neodvisna sodna oblast raziskala zločine med revolucijo in po njej;
- sprejmejo zakone, ki bodo pretrgali povezavo s prejšnjo totalitarno ureditvijo in odpravili politične, gospodarske in druge privilegije nekdanjih oblastnikov in njihovih naslednikov;
- razveljavijo obsodbe, ki so jih po vojni izrekla sodišča na podlagi revolucionarnih zakonov, omogočijo poravnavo moralne in materialne škode, ki je bila povzročena premnogim Slovencem med revolucijo in po njej, in zagotovijo enake socialne in druge pravice pod enakimi pogoji vsem žrtvam vojne in revolucije;
- sprejmejo zakone, ki bodo v državi Sloveniji uveljavili pravno državo v skladu z ustavo, konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Svet Evrope) in Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (Združeni narodi).

Podpisani pričakujemo, da bodo predstavniki države Slovenije zadostili pravici!

Na slovenski zemlji in v zdomstvu leta 1995.

Dip. inž. Jože Strgar, Ljubljana
Rudolf Smersu, Buenos Aires
nadškof dr. Franc Perko, Beograd
dr. Mate Roesman, Cleveland
akad. dr. Kajetan Gantar, Ljubljana
dr. Janez Zorec, Pariz
Bazilij Valentin OFM, Kew, Avstralija

dr. Marko Kremžar, Buenos Aires
akad. dr. Stane Gabrovec, Ljubljana
dr. Peter Urbanc, Toronto
prelat Ignacij Čretnik, Pariz
dr. Jože Bernik, Chicago
akad. dr. Peter Gosar, Ljubljana
Emil Cof, Buenos Aires
pisatelj Jože Snoj, Ljubljana
prof. dr. Milan Komar, Buenos Aires

dr. Peter Klopčič, Toronto
Pavlina Dobovšek, Buenos Aires
pisatelj Zorko Simčič, Ljubljana
nadškof msgr. Alojzij Turk, Novo mesto
dr. Peter Remec, New York
Ivan Korošec, Buenos Aires
Cvetko Falež, Fadeler, Australija
msgr. dr. Janez Zdešar, München
Prof. dr. Janez Juhant, Ljubljana
dipl. inž. Jernej Dobovšek, Buenos Aires,
doc. dr. Ivan Štuhec, Maribor
Rudi Kolarič, Cleveland
dr. Tine Velikonja, Ljubljana
dr. Avguštin Kuk, Toronto
prof. Justin Stanovnik, Ljubljana
Slavko Urbančič, Buenos Aires
dr. Stanislav Frank, Seaton, Avstralija

prof. Tine Vivod, Buenos Aires
Marija Vodišek, Ljubljana
prof. Vinko Ošlak, Celovec
prelat dr. Janez Gril, Ljubljana
Jože Škerbec, Buenos Aires
dr. Ivan Likar, Koper
dr. Aleksander Zorn, Pariz
Dušan Lajovic, Mortlake, Avstralija
dip. iur. Lidija Drobnič, Ljubljana
prelat Jože Mavsar, Helena, Montana
Jože Kastelic, Toronto
dr. Albin Medved, ZDA
prof. dr. Anton Stres, Ljubljana
Janez Rihar, Ljubljana
dr. Marjan Struna, Pariz
dr. Katarina Bogataj-Gradišnik, Ljubljana
pisateljica Nada Matičič, Ljubljana

Objavljeno v Sloveniji z reprezentančnimi podpisi iz vsega sveta.

ODTISI 3 - 2025

DR. TINE DEBELJAK: TURJAŠKI LABOD

36 let je že, odkar je umrl dr. Tine Debeljak, pa še vedno pridejo na plan dela, ki še niso bila izdana. Saj ne, da niso bila znana. Kot je povedala Helena Janežič, predsednica Muzejskega društva Škofja Loka, so že v Debeljakovi zapuščini zabeležena. Niso pa bila dokončno dodelana in pripravljena za tisk.

To je opravilo Muzejsko društvo Škofja Loka. Eden izmed ustanoviteljev društva je bil prav dr. Debeljak. Turjaški labod obsega 22 pesnitev, ki se naslanjajo na zgodovinske osebnosti, deležne krutosti partizanskih krvnikov. Osebo in na prvi pogled, je obravnava teh zgodb slična nekaterim odlomkom, drobcom iz Črne maše za pobite Slovence. Vsekakor pa ima enako (ali še večjo) sporočilnost in moč, ki prevzame bralca.

Original Turjaškega laboda, ki je povod za izdajo, je prišel iz čisto drugih okolij. Dediči po notarju Jožetu Lesarju so njegovo arhivsko zapuščino predali Študijskemu centru za narodno spravo (SCNR) v šrambo, preučevanje in uporabo. Ob pregledovanju arhiva so odkrili tipkopis s podpisom Jeremije Kalina, psevdonim dr. Tineta Debeljaka, in letnico 1952. Seveda se takoj pojavijo vprašanja. Kako to, da je tipkopis hranil notar Lesar? Zakaj Turjaški labod ni bil tiskan? Od tedaj je poteklo 73 let, zato do sedaj ni bilo možno najti odgovora na ti vprašanji.

Pri SCNR so za odkriti original obvestili Muzejsko društvo Škofje Loke, ki se je takoj zavzelo za to, da te »naše balade, romance in legende«, kot piše v podnaslovu, primerno obelodani. Helena Janežič je poskrbela še za uvodne in spremne besede ob vsaki pesnitvi, da je dojemanje vsakega dela čim bolj utemeljeno in umeščeno v čas. Tako kot v Črni maši, so likovni dodatki stvaritve Bare Remec.

V Crngrobu blizu Škofje Loke stoji enkratna romansko-gotsko-baročna cerkev Marijinega oznanjenja. V njenem atriju (kjer je tudi znamenita freska Sveta nedelja, ki je trenutno v restavriranju), Muzejsko društvo že deset let prireja vsakoletne Pasijonke, »recital pesmi pod komunizmom prepovedanih in zamočanih pesnikov«. V tem sklopu sta 30. maja Helena Janežič in Blaž Karlin pripravila izbor pesmi iz Turjaškega laboda in njih vključitev v akademijo. Pesmi sta občuteno prebrala Larisa Demšar in Jakob Florjančič, glasbeno pa so obogatile večer Tara Oblak na violo ter Manca Berce in Tonka Rovtar na violini. Med občinstvom je bilo spoznati več vnukov in pravnukov dr. Debeljaka in tudi sorodnikov nekaterih žrtev, omenjenih v pesmih.

To je spet prilika, da se ponovno zavemo, da ne smemo starih papirjev (in fotografij) naših prednikov kar nepremišljeno pometati v smeti ali skuriti v peči!

GB

Godalni tercet Manca Berce, Tonka Rovtar in Tare Oblak

KOLEDAR

3. avgusta

57. Mladinski dan v San Martinu

9. avgusta

Ob taktu barv v San Martinu

10. avgusta

Mladinski dan v Carapachayu

17. avgusta

Romanje v Lourdes

23. avgusta ob 20:00

56. Pevsko Glasbeni Večer

DRUŠTVO SLOVENCEV V MENDOZI

50

Vabi na 50. obletnico Slovenske Koče
Gospod Jože Kastelic

Sobota 9. avgusta

Spominski program
Tapeo Criollo
Prosta veselica

Nedelja 10. avgusta

Potovanje v Los Penitentes
Sv. Maša in blagoslovitev
novih prostorov koče
Kosilo (golaž)
Obisk planinskih točk

Informacije ter prijave do 31. julija
Rezka Novak: 261-6635303
Bibiana Bajda: 261-5115037
Jadranka Ovcjak: 261-2497967

PLANINSKI ODSEK
MENDOZA - ARGENTINA

OTROKOVSKI DAN

KAKŠNA JE
NAŠA ZGODBA

3. AVGUSTA 2025

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN
RAMÓN CARILLO 2182 - San Martín

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

RIM

Med največjimi dogodki svetega leta je “Jubilej mladih”, ki se odvija v Rimu med 28. julijem in 3. avgustom. Jubileja se bo udeležilo več kot milijon mladih iz 146 držav sveta, med njimi bo 700 mladih Slovencev ter več kot tisoč Argentincev. “Mladi bodo s seboj prinesli svojo sodobno kulturo, ki je v veliki meri digitalna. V tej luči mislim, da bo lahko zelo učinkovito srečanje s papežem. Najprej zato, ker bo papež njim prisluhnil, potem pa zato, ker bodo mladi prisluhnili njemu in za svojega vzeli sporočilo, ki jim ga bo posredoval”, je izjavil proprefekt vatikanskega urada za evangelizacijo nadškof Rino Fisichella. Spomnil se je, da se bodo jubileja udeležili tudi mladi iz držav, kjer divja vojna. Ukrajinci se bodo srečali z Rusi, Izraelci s Palestinci. “Vse to nam govori, da gre za posebno priložnost, za edinstven trenutek, v katerem lahko na mlade gledamo z velikim zaupanjem in upanjem”, je še dodal nadškof Fisichella. Osrednje dogajanje jubileja mladih bo bedenje s papežem v soboto zvečer na Tor Vergati v Rimu in nato nedeljska sveta maša. Vsaka delegacija pa ima svoj program: Slovenci so v torek imeli prvo katehezo, v sredo so si ogledali Rim iz verskega vidika, v četrtek so naredili romanje sedmih cerkva in ga zaključili pri svetem Petru. Argentinci so v torek romali v baziliko Marije Snežne in obiskali grob papeža Frančiška. V naslednjih dneh so imeli razne dejavnosti z drugimi delegacijami ter liturgična slavlja v glavnih papeških bazilikah. V četrtek je potekal “Argentinski fogon”, kjer so se srečali z argentinsko skupnostjo, ki živi v Italiji. V svetem letu pričakujejo v Rimu okoli 30 milijonov romarjev, doslej jih je prišlo že 17 milijonov. Kaj nam pa o Rimu govorijo pregovori? • Vse poti vodijo v Rim. (latinski pregovor) • O Rim! Moja dežela! Mesto duše! (Lord Byron, angleški pesnik) • Ko si v Rimu, se obnašaj kot Rimljan. (slovenski pregovor) • Norec je tisti, ki občuduje druga mesta, ne da bi videl Rim.

(Francesco Petrarca, italijanski pesnik, pisatelj, filozof in teolog)

- Rimljani vladajo svetu, a ženske vladajo nad njimi. (španski pregovor)
- Raje sem prvi v vasi kot drugi v Rimu. (Gaj Julij Cezar, rimski politik, zgodovinar, govornik in vojskovodja)
- Kjer je papež, je tudi Rim. (latinski pregovor)
- Rim je mesto odmevov, mesto iluzij in mesto hrepenenja. (Giotto di Bondone, italijanski renesančni slikar in arhitekt)
- Rim ni bil zgrajen v enem dnevu. (francoski pregovor)
- Našel sem Rim kot mesto iz opek in ga zapustil kot mesto iz marmorja. (Gaj Avgust Oktavijan, rimski politik in prvi rimski cesar)
- Z vprašanji se pride do Rima. (španski pregovor)
- Rim je poezija, ki je postala mesto. (Anatole Broyard, ameriški pisatelj, literarni kritik in urednik)
- Dokler bo stal Kolosej, bo stal tudi Rim, ko bo padel Kolosej, bo padel tudi Rim, ko bo padel Rim, bo padel tudi svet. (angleški pregovor)

Pripravil: Jože Jan

OTR XV

OB TAKTU BARV

AL COMPAS DE LOS COLORES

9/8/2025

Razstavlavec / Expositor

ANDREJ MAKEJ

20.00

21.00

Café - Concert

LOS TILOS

PEVSKI ZBOR SAN MARTIN - Prevodilnica / Contraltos

REPUBLIKA SLOVENIJA

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

Ramón Carillo 2182 - San Martín - Buenos Aires - ARGENTINA

56. Pevsko Glasbeni Večer

23. Avgusta ob 20. uri

REPUBLIKA SLOVENIJA

URAD VLADE RS ZA SLOVENCE

V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Slovenski Dom Carapachay

MLADINSKI DAN

10. avgusta

Veliki brat ti opazuje, si upaš priti k meni domov?

Dra. Cecilia Grierson 3867, Villa Adelina

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupó HZ

SLAR
CÁMARA DE COMERCIO
ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj Miloš Stare

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar

Urednika:
Mariana Poznič, Jože Jan

Oblikovanje:
Leila Erjavec, Sofia Komar

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar

Podpisani članki lahko ne izražajo mnenja in uredniške usmeritve Svobodne Slovenije.